

Jak vzniká mezinárodní smlouva:

od vytvoření textu po vstup v
platnost

Způsobilost k uzavření mezinárodní smlouvy

- subjekt mezinárodního práva
- subjekt **způsobilý** pro daný případ
- Zástupce státu bez dalšího (i bez plné moci)
  - hlava státu
  - předseda vlády
  - ministr zahraničních věcí
- jinak je třeba plné moci

Vady zmocnění

- neexistence zmocnění pro danou osobu a úkon
- překročení oprávnění vyplývající z plné moci
  - k úkonu není zmocněn
  - nedbá zvláštního omezení
- plná moc vystavena nekompetentním orgánem státu

Vydávání plných mocí v ČR

- podpis **resortní** smlouvy: člen vlády
- podpis **vládní** smlouvy: ministr zahr. věcí jménem vlády (ta schvaluje podpis)
- plná moc k jednání: totéž
- podpis **prezidentské** smlouvy: totéž
- plná moc k jednání: totéž
- **prezidentská smlouva, kterou si prezident vyhradil: prezident republiky**

Etapy vzniku platné mezinárodní smlouvy

- 1. Sjednání textu smlouvy
- 2. Schválení a autentifikace textu smlouvy
- 3. **Souhlas** se smlouvou **vnitrostátní** a
- 4. **souhlas mezinárodní** (vznik mezinárodního závazku)
- 5. Vstup smlouvy v platnost

1. SJEDNÁNÍ TEXTU SMLOUVY

DVOUSTRANNÉ:

- **návrh** textu
vypracuje jedna ze stran
- sondáž a **expertní jednání o textu**
(vyjednávání)
- **přijetí textu**
(nejčastěji formou podpisu, podpisu ad referendum)

(parafování)

MNOHOSTRANNÉ:

- **návrh** textu připraví mezinárodní organizace
- **expertní jednání o textu**
(vyjednávání)
- **přijetí textu** na diplomatické mezivládní konferenci
(hlasování)
- v určitých případech
(vícestranné – omezený počet smluvních stran) – **přijetí formou podpisu** (např. Lisabonská smlouva) – taktéž na mezivládní konferenci

2. AUTENTIFIKACE TEXTU

- DVOUSTRANNÉ:
  - většinou splývá s přijetím (**podpis**, podpis ad referendum)

Výsledek u obou:
podepsaný text je
konečný, neměnný a
autentický

- MNOHOSTRANNÉ:
  - **podpis**, podpis ad referendum
závěrečného aktu
konference,
obsahujícího text
smlouvy
  - *u vícestranných*
(omezený počet
smluvních stran):
podpis smlouvy všemi
účastníky konference

Přehled: Funkce podpisu u mnohostranné smlouvy

- **Většinou** – je li smlouva **sjednána na mezivládní (diplomatické) konferenci**: podepisuje se závěrečný akt konference (text smlouvy přílohou), **nikoli samotná smlouva**. Tu je možné podepsat ze strany jednotlivých států ve vyhrazeném období. **Podpis neznamena závaznost smlouvy!** Je to jen projev sympatií ke smlouvě (gesto), nezavazuje k budoucí ratifikaci. **K založení závaznosti smlouvy je třeba ratifikace nebo přístupu**. (Týká se hlavně smluv otevřených s velkým počtem účastníků – kodifikační úmluvy.)
- **Zvláštní případy**: zejména **uzavřené smlouvy s omezeným počtem stran (vícestranné)**: postup jako u dvoustranných, tedy podpis všech souhlasících hned na konferenci, pak ratifikace (např. Lisabonská smlouva)

TEXT SMLOUVY SCHVÁLEN A AUTENTIFIKOVÁN

Úrovně smluv v českém ústavním právu (pro účely schvalování orgány ČR)

- = podle čl. 49 Ústavy ČR a rozhodnutí prezidenta č. 144/93 Sb.
- **I. PREZIDENTSKÉ** (podepisuje vláda, následně schvaluje Parlament, ratifikuje prezident)
- **II. VLÁDNÍ** (schvaluje a podepisuje vláda)
- **III. RESORTNÍ** (schvaluje vláda, podepisuje ministr)

3.– 4. Schválení smlouvy uvnitř a navenek

UVNITŘ

- II. vládní
  - jen schválení vládou (usnesení vlády)
- I. prezidentské kromě toho:
  - usnesení obou komor Parlamentu
  - prezident: podpis ratifikační (přístupové) listiny

NAVENEK

- II. vládní
  - jen podpis, výměna nót
- I. prezidentské kromě toho:
  - výměna (uložení) ratifikační listiny, listiny o přístupu

Formy vyjádření definitivního souhlasu se smlouvou **navenek**

(většinou stanoví sama smlouva – tedy podle vůle stran)

- **na základě takto vyjádřeného souhlasu se smlouva stává pro stát závaznou a vstupuje v platnost**
- **podpis** – typický pro smlouvy vládní a resortní
- **výměna nót** o vnitrostátním schválení – dtto
- „schválení“ (vládní smlouva, výměna listin – neobvyklé, je to kvůli druhé straně)
- **ratifikace** (výměna nebo uložení listin)
- **přístup** (totéž)

Ratifikace a přístup

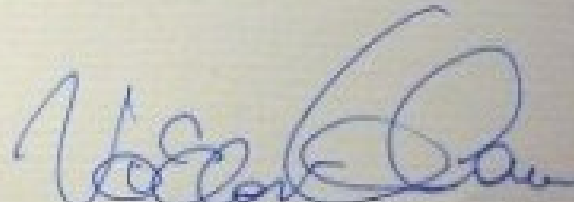
- po schválení smlouvy Parlamentem prezident podepíše ratifikační nebo přístupovou listinu
- dvoustranná smlouva: ratifikační listiny se vzájemně vymění, sepíše se o tom protokol
- mnohostranná smlouva: ratifikační listina nebo listina o přístupu se uloží u depozitáře, i zde nutný protokol
- právní účinky ratifikace (když je předchozí podpis) a přístupu (když není podpis) jsou stejné

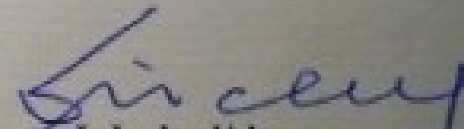
Ratifikační listina – závěr textu

Prozkoumajíce tuto Smlouvu a vědouce, že Parlament České republiky s ní souhlasí, schvalujeme a potvrzujeme ji.

Tomu na svědomí jsme tento list podepsali a k němu pečetí České republiky přitisknouti dali.

Dáno na Pražském hradě dne 3. listopadu léta dvoutisícího devátého.

prezident republiky

předseda vlády

Listina o přístupu - závěr

Prozkoumajíce tuto Smlouvu a vědouce, že Parlament České republiky s ní souhlasí, přistupujeme k ní podle ustanovení článku 10 Smlouvy.

Dáno na Pražském hradě dne

léta tisícího

devítistého devadesátého devátého.

Václav Havel

prezident republiky

předseda vlády

Smlouva o omezení strategických zbraní – podpis 8.4.2010

5. Vstup smlouvy v platnost: vlastní ustanovení

- Definitivní souhlas státu již byl navenek vyjádřen
- **Vstup v platnost pak nastává takto:**
  - ihned úkonem (např. dnem podpisu, dnem uložení ratifikační listiny)
  - za určitou dobu od úkonu (legisvakance)
  - mohou být stanoveny další podmínky (u mnohostranných minimum ratifikací)

Objektivní a subjektivní vstup v platnost mnohostranné smlouvy

- **Objektivní platnost smlouvy jako takové:**
  - splnění všech podmínek pro vstup v platnost
    - ratifikace (přístup) ze strany *vyžadovaného minimálního počtu smluvních stran*
    - uplynutí legisvakance
- **Subjektivní platnost pro konkrétní stát:**
  - ratifikace (přístup) daného státu
  - uplynutí legisvakance
  - splnění podmínky minimálního počtu smluvních stran (objektivní platnost)
- **Objektivní platnost je předpokladem platnosti subjektivní**
- + eventuální souhlas ostatních smluvních států

Závěrečná ustanovení smlouvy - 1

(Vídeňská úmluva o diplomatických stycích)
přijetí: 18.4.1961

- Čl. 48** Tato Úmluva bude **otevřena k podpisu** všem členským státům OSN nebo ....., a to: do 31. října 1961 u Spolkového ministerstva zahraničních věcí Rakouska a poté, do 31. března 1962 v sídle OSN v New Yorku.
- Čl. 49** Tato Úmluva **podléhá ratifikaci**. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka OSN.
- Čl. 50** Tato Úmluva bude **otevřena k přístupu** kterémukoliv státu, jenž náleží do některé ze čtyř kategorií uvedených v článku 48. Listiny o přístupu budou uloženy u generálního tajemníka OSN.

Závěrečná ustanovení smlouvy - 2

Čl. 51

Tato Úmluva **vstoupí v platnost** třicátého dne **po datu uložení dvacáté druhé ratifikační listiny** nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka OSN.

(= objektivní platnost smlouvy)

Pro každý stát, který ratifikuje Úmluvu nebo k ní přistoupí po uložení dvacáté druhé ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, **vstoupí Úmluva v platnost třicátého dne po uložení jeho ratifikační listiny** nebo listiny o přístupu.

(= subjektivní platnost smlouvy)

Závěrečná ustanovení smlouvy - 3

Čl. 52 Generální tajemník OSN **bude informovat** všechny státy náležející...:

o **podpisech** této Úmluvy a o uložení **ratifikačních** listin a listin o přístupu podle článku 48, 49 a 50;

o datu, kdy tato Úmluva **vstoupí v platnost** podle čl. 51.

Čl. 53 **Originál této Úmluvy, jehož anglické, čínské, francouzské, ruské a španělské znění mají stejnou platnost**, bude uložen u generálního tajemníka OSN, jenž zašle její ověřené kopie všem státům, náležejícím...

Na důkaz čehož níže podepsaní **zmocněnci**, byvše k tomu řádně zmocněni svými vládami, **podepsali** tuto Úmluvu.

Dáno ve Vídni dne osmnáctého dubna roku tisíc devět set šedesát jedna.

Jazyky smlouvy

- autentická znění
- alternáty
- český překlad ve Sbírce mezinárodních smluv

Depozitáři mnohostranných smluv, registrace u OSN

- depozitáři
- registrace v United Nations Treaty Series

Prozatímní provádění smlouvy

- strany se mohou dohodnout na prozatímním provádění smlouvy před jejím vstupem v platnost
- mezinárodní právo umožňuje
- problémy z hlediska vnitrostátního práva:
Ize prozatímně provádět prezidentskou smlouvu před jejím schválením Parlamentem?

Prozatímní provádění smlouvy – kdy možné (?)

- Potřeby české smluvní praxe: zcela výjimečně i při absenci souhlasu Parlamentu - **podmínky:**
- 1. Mezinárodní smlouva nestanoví konkrétní závazky ústavního charakteru a **nevyžaduje vydání prováděcího předpisu** ve formě ústavního nebo obyčejného zákona.
- 2. Je třeba zajistit respektování **důležitých národních zájmů, a to ihned.**
- 3. Smlouva zajišťuje přijetí **neodkladných opatření**, která nesouvisejí přímo s ústavním pořádkem.
- 4. Smlouva je **vyhlášena**, dotýká-li se právního postavení jednotlivců.

- K O N E C

Připomínka: Mezinárodní smlouva ve vnitrostátním právu ČR

Článek 10 Ústavy

- **Vyhlášené** mezinárodní smlouvy, k jejichž **ratifikaci** dal **Parlament souhlas** a jimiž je ČR **vázána**, jsou **součástí právního řádu** (viz *další políčko*).
- Stanoví-li mezinár. smlouva něco jiného než zákon, **použije se mezinár. smlouva**.
- **K o m e n t á ř :**
- **řádné schválení** vnitrostátní i mezinárodní
- „**self-executing**“ – přímá použitelnost
- **vnitrostátní vyhlášení**
- poměr smlouvy k vnitrostátní právní normě: postavení smlouvy ve vnitrostátním právu (přednost před zákonem, ne před Ústavou)
- právní účinky vyhlášení smlouvy ve Sb.m.s. = přímý účinek na jednotlivce

Článek 49 Ústavy

Souhlas obou komor **Parlamentu** je třeba k ratifikaci smluv:

- a) upravujících **práva a povinnosti osob**,
- b) spojeneckých, mírových a jiných **politických**,
- c) z nichž vzniká **členství ČR** v mezinárodní organizaci,
- d) **hospodářských**, jež jsou všeobecné povahy,
- e) o dalších věcech, jejichž úprava je **vyhrazena zákonu**

Jak rozumět článku 10 Ústavy: „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou **součástí právního řádu**; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

„Mezinárodní smlouvy jsou součástí PRÁVNÍHO ŘÁDU“ (? – ne formálně, **jen z hlediska závaznosti**)

VŠE DOHROMADY = „právní řád“, tj. všechny právní normy v ČR závazné – *bez ohledu na původ*

